

คู่มือการปฏิบัติงาน

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักบริหารงานกลาง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเล่มนี้ จัดทำขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ อันเป็นการรองรับสิทธิการได้รับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันทำให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของรัฐ สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐได้ภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

เอกสารเล่มนี้ประกอบด้วยหลักการและแนวคิด ตลอดจนวิธีการดำเนินงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ รวมทั้งระเบียบและคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ทางคณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ พร้อมทั้งระเบียบและคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารของราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นอย่างดี

กลุ่มงานข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักงานบริหารงานกลาง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ธันวาคม ๒๕๕๕

หลักการและแนวคิด

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นกฎหมายที่รองรับ “สิทธิได้รู้” ของประชาชน โดยกำหนดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อมูลข่าวสารของราชการเกือบทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ สามารถเปิดเผยได้ภายใต้หลักที่ว่า “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐอันเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคงและจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนประกอบกับคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน

วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

๑. เพื่อรับรองสิทธิได้รู้ของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ
๒. เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องเปิดเผยหรืออาจไม่เปิดเผย เพื่อให้ชัดเจนต่อการปฏิบัติโดยจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน
๓. เพื่อคุ้มครองการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ

ข้อมูลข่าวสารของราชการ หมายความว่าอย่างไร

ก่อนที่จะกล่าวถึงนิยามคำว่า “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” นั้น ควรทำความเข้าใจคำว่า ข้อมูลข่าวสารว่าคืออะไร

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้กำหนดนิยามคำว่า “ข้อมูลข่าวสาร” ซึ่งหมายถึง สิ่งที่สื่อความหมายให้ทราบถึงเรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูลหรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้

สิ่งที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ ล้วนแต่เป็นข้อมูลข่าวสารตามความหมายของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ทั้งสิ้น โดยข้อมูลข่าวสารในความหมายนี้เน้นที่การสื่อความหมายเป็นหลัก มิได้เน้นที่รูปร่างหรือรูปแบบของความเป็นข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือ สิ่งที่จะเป็นข้อมูลข่าวสารได้นั้น ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปร่าง หรือรูปแบบของกระดาษที่มีข้อความหรือแฟ้มเอกสาร

ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องเป็น “ ข้อมูลข่าวสารของราชการ ”

ข้อมูลข่าวสารของราชการ หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

ดังนั้น ความหมายของคำว่า “ ข้อมูลข่าวสารของราชการ ” จึงให้ความสำคัญต่อลักษณะหรือสิทธิในการยึดถือข้อมูลข่าวสารนั้นว่า อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐหรือไม่ ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงว่า เนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือเอกชนใด ๆ ก็ได้

การทราบถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้กำหนดไว้ ๔ กรณี ดังนี้

๑. เปิดเผยโดยการนำข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
๒. เปิดเผยโดยการตั้งแสดงไว้ในสถานที่ที่หน่วยงานจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง
๓. เปิดเผยตามที่ประชาชนมีคำขอเป็นการเฉพาะราย
๔. เปิดเผยโดยหोजดหมายเหตุแห่งชาติ

การเปิดเผยโดยการนำข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา ๗

ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา ๗ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้แก่

๑. โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน
๒. สรุปอำนาจหน้าที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน
๓. สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ
๔. กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎ เพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง
๕. ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

การเปิดเผยโดยการตั้งเสนอไว้ในสถานที่ที่หน่วยงานจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง ตามมาตรา ๙

นอกจากมีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว การเปิดเผยข้อมูลที่รัฐต้องปฏิบัติอีกประการหนึ่ง คือ การแสดงข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ ณ สถานที่ที่หน่วยงานของรัฐจัดเตรียมไว้เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูข้อมูลที่จัดให้ประชาชนเข้าตรวจดู ได้แก่

๑. ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว
๒. นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา ๙ (๔)
๓. แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ
๔. คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน
๕. สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงตามมาตรา ๙ วรรคสอง คือ สิ่งพิมพ์ที่มีการจัดพิมพ์เพื่อให้แพร่หลายตามจำนวนพอสมควรแล้ว และมีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาโดยอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์นั้น
๖. สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชน ในการจัดทำบริการสาธารณะ
๗. มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้ระบุรายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย
๘. ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

เปิดเผยโดยประชาชนมีคำขอเป็นการเฉพาะราย ตามมาตรา ๑๑

เมื่อมีความประสงค์จะขอข้อมูลเป็นการเฉพาะราย ผู้ขอข้อมูลต้องขอข้อมูลโดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร เขียนให้เข้าใจได้พอสมควรว่าขอข้อมูลข่าวสารเรื่องใด และส่งคำขอดังกล่าวไปยังหน่วยงานของรัฐที่จัดเก็บหรือครอบครองดูแลข้อมูลข่าวสารที่ต้องการขอ นั้น การส่งคำขอข้อมูลข่าวสารนั้นใช้กับการขอเอกสารราชการปกติทั่วไป

เปิดเผยโดยหอดจดหมายเหตุแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๖

ข้อมูลข่าวสารของราชการที่จะเปิดเผยโดยวิธีนี้ คือ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้า เอกสารประวัติศาสตร์ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่หน่วยราชการของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาไว้หรือข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๑๔ เมื่อครบ ๗๕ ปี และข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๕ เมื่อครบ ๒๐ ปี นับแต่วันที่เสร็จสิ้นการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบให้แก่หอดจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า

ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐห้ามมิให้เปิดเผย หรืออาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย

๑. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จะเปิดเผยมิได้ (มาตรา ๑๔)

๒. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผย โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของประชาชนที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับมีลักษณะ ดังนี้

๒.๑ การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

๒.๒ การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการฟ้องคดี การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ หรือ การรู้แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ตาม

๒.๓ ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการทำความเข้าใจหรือคำแนะนำภายในดังกล่าว

๒.๔ การเปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด

๒.๕ รายงานการแพทย์หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร

๒.๖ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผย หรือข้อมูลข่าวสาร
ที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น

๒.๗ กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

สิทธิของประชาชนตามกฎหมายข้อมูลข่าวสาร กำหนดไว้ดังนี้

๑. สิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ มาตรา ๗ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๒๖
๒. สิทธิคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกรณีมีส่วนได้เสีย ตามมาตรา ๑๗
๓. สิทธิร้องเรียนหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๓
๔. สิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๕
๕. สิทธิได้รับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ตามมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๕

๑. สิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ

ในกรณีที่ประชาชนได้ไปใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารที่ต้องการจากหน่วยงานใดแล้ว หน่วยงาน
ของรัฐเพิกเฉยไม่พิจารณาคำขอในเวลาอันสมควร ประชาชนควรปฏิบัติ ดังนี้

๑. ไปติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ โดยทำหนังสือหรือโดยวาจา ขอทราบผลการพิจารณา
โดยยกสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ขึ้นอ้าง และให้
เวลาพอสมควรในการพิจารณาแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
๒. ติดตามทวงถามผลการพิจารณา เมื่อครบกำหนดเวลาอันสมควรตามข้อ ๑ หากพบว่าเป็น
ปัญหาระดับเจ้าหน้าที่ ให้ขอพบผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น เพื่อเร่งรัดการพิจารณา
และแก้ปัญหาระดับหน่วยงาน
๓. ถ้าดำเนินการตามข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้วไม่ได้ผล ให้ใช้สิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูล
ข่าวสารของราชการ

๒. สิทธิคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกรณีมีส่วนได้เสียในข้อมูลข่าวสารนั้น

กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารตามที่มีผู้ยื่นคำขอไว้แล้วเห็นว่าข้อมูลข่าวสารดังกล่าวหากเปิดเผยไปแล้วอาจทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบหรือเสียหายต่อประโยชน์ได้เสียของบุคคลดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบการพิจารณาเรื่องนี้แจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวให้เสนอคำคัดค้านภายในเวลาที่กำหนด หรือเมื่อผู้มีส่วนได้เสียในข้อมูลข่าวสารนั้นทราบว่า การที่หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้อันกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของตนเอง ก็อาจยื่นคำคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่เสียก่อน เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับคำคัดค้านแล้วต้องพิจารณาคำขอของผู้ขอข้อมูล และคำคัดค้านของผู้มีส่วนได้เสียประกอบกัน

๓. สิทธิร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ

ประชาชนสามารถใช้สิทธิร้องเรียนได้ต่อเมื่อเห็นว่าหน่วยงานของรัฐมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้

๑. กรณีไม่นำข้อมูลข่าวสารลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา ๗
๒. กรณีไม่จัดข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าตรวจดู ตามมาตรา ๙
๓. กรณีไม่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ใช้สิทธิขอดู ตามมาตรา ๑๑
๔. กรณีไม่ให้คำแนะนำที่ถูกต้องหรือไม่ส่งคำขอให้หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลข่าวสารพิจารณา

ตามมาตรา ๑๒

๕. กรณีไม่แจ้งให้ผู้มีประโยชน์ได้เสียเสนอคำสั่งคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของ

ราชการตามมาตรา ๑๗

๖. กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ตามมาตรา ๑๓

๗. กรณีเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของ

ข้อมูล ตามมาตรา ๒๔

๘. กรณีกระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลโดยฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม

ตามมาตรา ๒๕ (ยกเว้นเป็นกรณี ตามมาตรา ๒๕ วรรคสี่)

๙. กรณีไม่ส่งมอบข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์ให้กับหอจดหมายเหตุเพื่อคัดเลือกไว้ให้

ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า ตามมาตรา ๒๖

๑๐. กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า หรือไม่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา ๑๓

๑๑. กรณีไม่ได้รับความสะดวกในการใช้สิทธิรัฐข้อมูลข่าวสารโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ตามมาตรา ๑๓

๑๒. กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่ร้องขอและผู้ร้องขอไม่เชื่อว่า

เป็นความจริง ตามมาตรา ๓๓

การร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ ประชาชนมีสิทธิยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยอาจไปร้องเรียนด้วยตนเอง ณ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล โดยให้เจ้าหน้าที่จัดบันทึกคำร้องเรียนไว้ หรือส่งคำร้องเรียนทางไปรษณีย์ถึงประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการก็ได้

๔. สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ

การอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ สามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารได้ ๓ กรณี คือ

๑. กรณีหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ได้มีคำขอ

๒. กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิเสธไม่รับฟังคำคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งบุคคลผู้คัดค้านทราบว่า ตนมีประโยชน์ได้เสีย และผู้มีประโยชน์ได้เสียนั้นได้เสนอคำคัดค้านพร้อมเหตุผลประกอบ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแล้ว

๓. กรณีหน่วยงานของรัฐไม่ยินยอมแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามคำขอ เมื่อบุคคลใดเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ซึ่งหน่วยงานของรัฐจัดเก็บไว้ไม่ถูกต้องตามที่แท้จริง และได้ยื่นคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ถูกต้อง

ทั้ง ๓ กรณีดังกล่าว ประชาชนมีสิทธิยื่นหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อพิจารณาส่งคำอุทธรณ์ให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

๕. สิทธิได้รับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

การคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล การรองรับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียงหรือความเป็นอยู่ส่วนตัว กรณีที่จะมีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายอันเป็นการละเมิดหรือกระทบสิทธิส่วนบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกหน่วยงานต้องรับทราบถึงหลักปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร

หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ได้รับล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมีได้ และบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะรู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน และเมื่อบุคคลนั้นมีคำขอเป็นหนังสือ หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้น จะต้องให้บุคคลนั้นหรือผู้กระทำการแทนบุคคลนั้นได้ตรวจสอบหรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น ถ้าบุคคลนั้นเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนส่วนใดไม่ถูกต้องตามที่จริง ให้มีสิทธิยื่นคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนนั้นได้ ในกรณีหน่วยงานของรัฐไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่งไม่ยินยอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสาร ผู้นั้นสามารถยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการฯ และไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิร้องขอให้หน่วยงานของรัฐหมายเหตุคำขอของตนเองไว้กับข้อมูลข่าวสารส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

การบริการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้จัดให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยประชาชนที่ต้องการทราบข้อมูลสามารถทำได้โดย

๑. เข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของราชการด้วยตนเอง ณ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ
๒. ทำเป็นคำขอตรวจสอบข้อมูลข่าวสารเป็นการเฉพาะราย

การเข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของราชการด้วยตนเอง

กรณีเข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของราชการ สามารถเข้าตรวจสอบได้ที่ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ ณ หอสมุดรัฐสภา ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๓

การตรวจหาข้อมูลเอกสารดังกล่าวทำได้ โดย

- ค้นหาจากแฟ้มสารบัญ
- ค้นหาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้งานที่ หอสมุดรัฐสภา

ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ ได้จัดข้อมูลข่าวสารฯ แยกออกตามประเภทข้อมูลข่าวสารที่ได้กำหนดไว้ตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เมื่อประชาชนต้องการทราบข้อมูลข่าวสารประเภทใดสามารถค้นหาจากแฟ้มสารบัญเอกสารซึ่งกำหนดเป็นประเภท

ของข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘ เช่น ต้องการทราบงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการก็ต้องไปดูที่เพิ่มเอกสารในมาตรา ๘ (๓) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับแผนงาน โครงการและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ

ถ้าต้องการค้นหาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ สามารถค้นหาได้ใน ๒ กรณี คือ พิมพ์ชื่อข้อมูลที่ต้องการลงในเครื่อง หรือพิมพ์ประเภทของข้อมูลว่าอยู่ในมาตราใด เครื่องก็จะทำการค้นหาข้อมูลให้ โดยบอกประเภทของข้อมูล ชื่อหนังสือ พร้อมรหัสหนังสือ เพื่อให้สะดวกในการค้นหาข้อมูลดังกล่าวจากเพิ่มเอกสาร

กรณีผู้ขอข้อมูลต้องการสำเนาเอกสารที่ได้ตรวจดู หรือต้องการสำเนาพร้อมคำรับรองเอกสาร ผู้ขอต้องกรอกแบบฟอร์มการขอสำเนายื่นต่อเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ พร้อมชำระค่าธรรมเนียมตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

การขอข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นการเฉพาะราย

ผู้ขอข้อมูลต้องระบุข้อมูลที่ต้องการขอโดยเขียนคำขอให้เข้าใจได้พอสมควรว่าต้องการขอข้อมูลข่าวสารเรื่องใด ผู้ขอข้อมูลสามารถแจ้งความจำเป็นในการขอข้อมูลได้ใน ๓ กรณี คือ

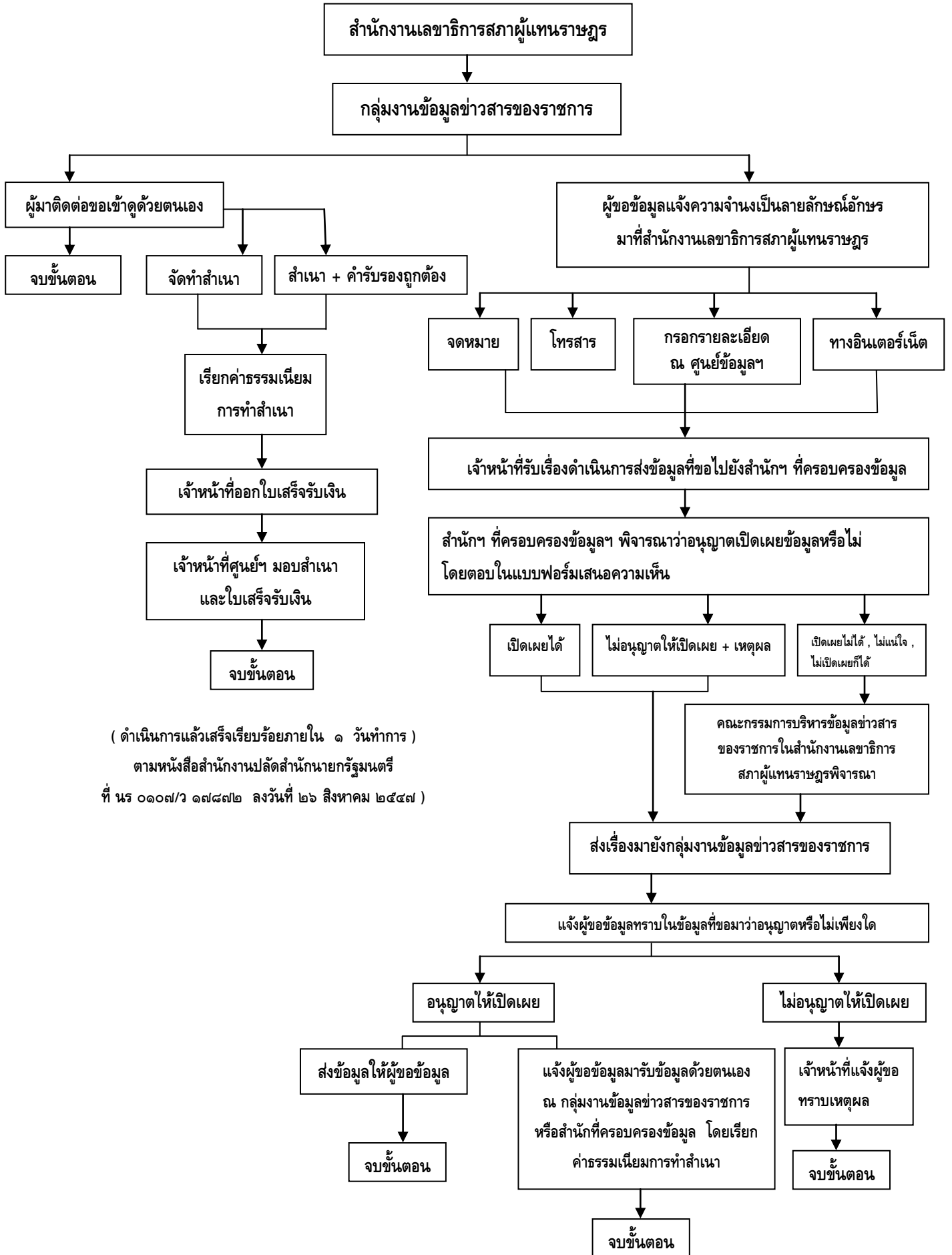
๑. ส่งทางไปรษณีย์มายังกลุ่มงานข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
๒. ทางโทรสาร หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๑๗๙
๓. กรอกข้อมูลที่ต้องการ ณ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ หอสมุดรัฐสภา ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับเรื่องที่มีผู้ร้องขอแล้ว เจ้าหน้าที่จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารตามที่มีผู้ขอแล้วส่งเรื่องให้สำนักฯ ที่ครอบครองเอกสารนั้นพิจารณาการให้ข้อมูลดังที่มีผู้ขอมา โดยตอบในแบบฟอร์มการแจ้งความเห็นขอข้อมูลข่าวสารนั้นว่าสามารถอนุญาตให้ข้อมูลข่าวสารได้มากน้อยเพียงใด เพราะข้อมูลบางอย่างเป็นข้อมูลที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผย ซึ่งการเปิดเผยตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการแล้ว อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐและเสียหายต่อเอกชนได้

สิทธิของประชาชนตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น เป็นสิทธิอย่างหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยอันจะให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริงอันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อยภายใน ๑ วันทำการ)
ตามหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๑๐๗/ว ๑๗๘๗๒ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗)

(ดำเนินการแล้วเสร็จภายใน ๑๔ วันทำการ ตามหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๑๐๗/ว ๑๗๘๗๒ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗)